

Arviointi ja erityiset opetusjärjestelyt

Kohti kieli- ja kulttuuritietoista toimintakulttuuria

Johanna Hägg

Sisällöt

- 1) Monikielisen oppijan matkassa
- 2) Arviointi
- 3) Tauko
- 4) (Erietyiset) opetusjärjestelyt

”Arvioinnin tehtävänä on:

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).”

(Perusopetuksen opetussuunnitelman arviointiluku 6, 2020.)

Arvioinnin yleiset periaatteet (kielitietoisesta näkökulmasta)

- Uudistettu arviointiluku 6 (2020):

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen-arviointiluku-10-2-2020_1.pdf

Arvioinnin yleiset periaatteet (kielitietoisesta näkökulmasta)

A) yhdenvertaista

- OPSaan perustuvaa
  - valtakunnallisesti asetettu
  - paikallisesti täsmennetty
- Läpinäkyvää niin oppilaalle kuin kodille
  - mitä arvioidaan
  - miten arvioidaan

Arvioinnin yleiset periaatteet (kielitietoisesta näkökulmasta)

B) edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

- Vuorovaikutus ja avoimuus
  - oppilaan ja opettajan välillä (oppilaantuntemus)
  - opettajan ja kodin välillä (tieto, missä mennään)
  - opettajien välillä (hyvät käytänteet jakoon)

Arvioinnin yleiset periaatteet (kielitietoisesta näkökulmasta)

C) suunnitelmallista ja johdonmukaista

- yhtenäisyys koulussa
  - kielitietoisten arviointimenetelmien kehittäminen työyhteisössä
- kohdistuu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteisiin
  - arvioidaan **sitä, mitä** on opetettu ja opittu (sisältö)
  - arvioidaan **siten, miten** on opetettu ja opittu (menetelmät)
- hyödynnetään saatua arviointidataa opetuksen suunnittelussa

Arvioinnin yleiset periaatteet (kielitietoisesta näkökulmasta)

D) perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

- 1–8-luokilla arviointi perustuu paikallisiin tavoitteisiin
  - sanallinen arviointi mahdollinen
  - 6-luokan kriteerit arvosanoille 5, 7, 8, 9 (valtakunnallisesti asetettu; otettu käyttöön paikallisesti sellaisenaan)
- päättöarvioinnissa perustuu valtakunnallisiin tavoitteisiin
  - vain numeerinen arviointi
  - kriteerit arvosanoille 5, 7, 8, 9

Arvioinnin yleiset periaatteet (kielitietoisesta näkökulmasta)

E) monipuolista

- perustuu **eri menetelmin** kerättyihin näyttöihin
- tarkoituksenmukaisuus
  - oppiaineen kannalta
  - tavoitteiden kannalta
- arvioidaan sisältöjen osaamista – ei kielitaitoa
  - oppilaslähtöisyys

Arvioinnin yleiset periaatteet (kielitietoisesta näkökulmasta)

F) otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

- ”Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.”
- ”Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.”
- ”Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä.”

22 askelta kielellisesti tuettuun arviointiin

Yleisten periaatteiden mukaan arviointi...

- perustuu OPS:aan
  - sisällöt, tavoitteet ja kriteerit
- on mahdollista antaa sanallisena ennen päättöarviointia (summatiivinen)
- on vuorovaikutuksellista, avointa ja läpinäkyvää
- vaatii oppilaantuntemusta (yhteistyö)
- on suunnitelmallista ja tarkoituksenmukaista
- kohdistuu siihen, **mitä** on opetettu
- tapahtuu siten, **miten** on opetettu
- on monipuolista
- ottaa huomioon oppilaan ikäkauden ja edellytykset

Käytännössä

- ks. erillinen itsearviointiliite

(erityiset) opetus- järjestelyt - jos pelkkä kielellinen tuki ei riitä

jos lasten
perusopetus
ei riitä

tuen portaat

opetuksen
erityiset
painoalueet

vuosiluokalta
toiselle (OPS)

vuosiluokkiin
sitomaton
opetus

vapautus eri
oppiaineista

tuen portaat

yleinen tuki

- *kuuluu kaikille
- *sisältää kielellisen tuen
- *oppimissuunnitelma jo alkuvaiheessa

tehostettu tuki

- *kun yleinen tuki on säännöllistä
- *perusteena **voi olla** kehittyvä kielitaito

erityinen tuki

- *kun kaikki tukimuodot käytössä säännöllisesti ja pitkään
- *perusteena **ei voi olla** kehittyvä kielitaito

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Seuraavalle vuosiluokalle, jos

- vähintään välttävät tiedot ja taidot eri oppiaineissa (numero tai sanallinen arvio)
- arvioidaan, että kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti

Vuosiluokalle jättäminen

- hylättyjä oppiainesuorituksia
- hyväksytyt oppiainesuoritukset, mutta arvioidaan yleisen koulumenestyksen vuoksi tarkoituksenmukaiseksi
  - riittääkö syyksi kielitaito?
- vuosiluokan kaikki oppiainesuoritukset raukeavat

**vapautus eri
oppiaineista
- ruotsi tapaus-
esimerkkinä**

- OPH:n näkemys muuttunut vuosien saatossa, mutta nyt
- ”Toisen kotimaisen kielen opiskelu voi olla joillekin oppilaille kohtuutonta: vapauttaminen voi olla tarkoituksenmukaista koulupolun turvaamiseksi ja tuoda tarvittavaa lisätukea opetuskielen opiskeluun” (OPH, 2021)
- ”Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18 §:n perusteella.”
- Miten toimii käytännössä?
  - tapausesimerkki

VSOP =
vuosiluokkiin
sitomaton
opetus

- päätös voi koskea koko koulua, oppilasryhmää tai **yksittäistä oppilasta**
- jos oppilas etenee vauhdikkaammin (opinnot kotimaassa)
- jos oppilas jäljessä oman vuosiluokkansa sisällöissä, mutta oletetaan saavuttavan tavoitteet perusopetuksen aikana
- tapa välttää vuosiluokan kertaaminen
- mahdollista yleisen tuen portaalla

VSOP käytännön tasolla

- päätös tehdään oppilaskohtaisesti **moniammatillisessa oppilashuoltotyössä**
  - oppilas ja huoltaja ovat mukana
  - hallintopäätös
- opintokokonaisuudet, aikataulut, tavoitteet ja sisällöt kirjataan **oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan** (oma opinto-ohjelma)
- opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista **seurataan ja arvioidaan säännöllisesti** yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa
- lukuvuoden päätteeksi oppilas saa **lukuvuositodistuksen**, jossa suoritettut opintokokonaisuudet on arvioitu
  - lukuvuositodistusta voidaan tarvittaessa täydentää liitteellä, jossa kuvataan **oppiaineen osasuorituksia**

opiskelun erityiset painoalueet

- perustuvat vuosiluokan mukaisiin oppiaineen ydinsisältöihin (vrt. yksilöllistämiseen)
- muun tuen lisänä
- vaatii tehostetun tai erityisen tuen päätöksen
- mahdollinen oppiaineissa, joita ei ole yksilöllistetty
- kirjataan tehostetun tuen oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan (sisällöt, tavoitteet, menetelmät)
  - kyseisen oppiaineen opettaja määrittelee
- sisältöjen määrittelyssä apuna
  - paikallinen ops
  - opetussuunnitelman perusteet
  - 6-luokan ja päättöarvioinnin osaamisen kriteerit

**jos lasten
perusopetus ei
riitä
- okm.fi**

- ”Perusopetuslain 26 §:n mukaan oppivelvollisuuteen kuuluvan perusopetuksen eli ”lasten perusopetuksen” suorittaminen **päätyy siihen, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai viimeistään lukuvuoden koulutyön päättyessä sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta.**”
- ”Oppilaat, jotka eivät saavuta perusopetuksen päättötodistusta laissa säädetyssä ajassa, **tulee ohjata tarkoituksenmukaisimpaan koulutukseen**, esimerkiksi aikuisten perusopetukseen tai muuhun oppivelvollisuusopetukseen.”

Mitä vaihtoehtoja Oulussa?

**jos lasten
perusopetus ei
riitä**

- Aikuisten perusopetus
  - Vuolle-opisto Heinäpäässä
  - Oulun aikuislukio Kastellissa ja Kaukovainiolla
- TUVA (Oulun aikuislukio)
  - Alkoi viime syksynä
  - Sisältää vanhat...
    - Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA)
    - Lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA)
    - Lukiostartti
    - Perusopetuksen lisäopetus ("kymppiluokka")

Lähteitä

- Ruohonen, T. (toim.). 2019. Kielitietoisien opettajan opas. eNorssi. Saatavilla: <https://enorssi.fi/wordpress/wp-content/uploads/Kielitietoisien-opettajan-opas-12-2019.pdf>
- Apua arviointiin -koulutus. Oppimisen tuen sekä maahanmuuttotaustaisten oppilaiden arviointikysymyksiä. OPH, 2021. Saatavilla: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Oppimisen%20tuen%20seka%CC%88%20maahanmuuttotaustaisten%20oppilaiden%20arviointikysymyksi%C3%A4.pdf>
- Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutokset. OPH, 2020. Saatavilla: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen-arviointiluku-10-2-2020_1.pdf
- Opiskelun erityiset painoalueet eriyttämisen menetelmänä. OPH. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskelun-erityiset-painoalueet-eriyttamisen-menetelmana>
- Yhä useampi oppilas opiskelee vuosiluokkiin sitomattomasti. Valteri, 2021. Saatavilla: <https://www.valteri.fi/artikkelit/yha-useampi-oppilas-opiskelee-vuosiluokkiin-sitomattomasti/>
- Kysymyksiä ja vastauksia oppivelvollisuudesta. Mitä tapahtuu, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta? OKM. Saatavilla: <https://okm.fi/kysymyksiä-ja-vastauksia-oppivelvollisuudesta>

